Чыла элласе пролетарий-шамыч, ушныза!

Ленин—Сталин паша верч кучедалаш ямде лий!

Ямде лий

ВЛКСМ МАРОБКОМЫН ОРГАНЖЕ
Адрес: Йошкар-Ола, Совет пӧрт, „Ямде лий" редакций.

Виян лийже героический Армий!

Мемнан родинан героический Армийже

23 февральыште Пашазе-Кресаньык Йошкар Армийын да Военно-Морской Флотын XXI идалыкше темеш. Чыла боец, командир, комиссар, политработник-шамыч военный присягым пуат. Нуньн дене пырля уло Советский калык мемнан Армийын XXI идалыкшым шокшын вашлиеш.

Мемнан Армий—калыкын эргыже. Тудым Ленинын—Сталинын партий созлатлен да куштен. Великий Ленинын да Великий Сталинын лично вуйлатымышт дене Йошкар Армий ден Военно-Морской Флот элысе контрреволюцийым да иностранный интервенцийым йӧршеш шалатен, мемнан родинам, Октябрьский социалистический революцийын пашажым, сеҥымашыжым арален коден.

Йошкар Армий—эрыкыш лекше пашазе ден кресаньыкын, Октябрьский революцийын армийже, пызырналт илыше калыкын интересше верч шогышо, интернационализм духеш воспитатлалтше армий. Теве молан Йошкар Армий тӱняште эн виян, эн куатан, сеҥаш лийдыме, калыкын йӧратыме армийже.

Йошкар Армий шке героизмыжым, куатшым, технический чот вооружатлалтше улмыжым Хасан ер районышто уло тӱнялан ончыктен да ончыкыжат мемнан элыш керылташ тоштшо кеч могай тушманым шалаташ тӱҥалеш. Мыланна Йошкар Армийым, Йошкар Флотым да Йошкар Авиацийым эше утларак виянгдаш, пеҥгыдемдаш кӱлеш. Йоча шамычланат военный пашам, техникым сайын тунемман, пӱсӧ шинчан да бдительный, кӱлеш лийме годым родина аралымаште ямде лийман.

СОВЕТСКИЙ ЭЛЫСЕ ВОИНЫН КЛЯТВЫЖЕ

Шкенжын XXI ий темме знаменательный кечыштыже Пашазе - Кресаньык Йошкар Армий шке калыкшылан, шкенжын Советский родинылан да Пашазе-Кресаньык правительствылан верный лияш товатла.

Чыла военнослужащий—боец, командир да политработник-шамыч 1939 ий 23 февральыште военный присягым торжественно приниматлаш тӱҥалыт. Нунын кокла гыч кажныже шке подписьше дене присягым индивидуально пеҥгыдемда.

Присягын текстыштыже ойлалтеш:

„Мый, Советский Социалистический Республика-шамыч Союзын гражданинже, Пашазе-Кресаньык Йошкар Армийын радамышкыже шогалын, честный, храбрый, дисциплинированный, бдительный боец лияш, военный ден государственный тайным строго аралаш, чыла воинский уставым да командир, комиссар ден начальник-шамычын приказыштым мутде шукташ присягым приниматлем да торжественно товатлем".

Пашазе-Кресаньык Йошкар Армийын кажне боецше, командирже да политработникше-шамычын кӱкшӧ качествышт, тиде—шке родина дек, шке йолташ дек, шке правительство дек, коммунистический (большевик-шамыч) партий дек честно относитлымаш, Ленинын заветше - шамычым да калык-шамычын великий вождьшын родной Сталинын ончыктымыжым честно шуктымаш.

Клятвым пумек, родина ден калык ончылно пӱтывек ответственный улмыжым шинчен, каласа:

„Мый шкемын тиде торжественный присягемым осал шонымаш дене пудыртем гын, то мыланем советский законын суровый каражже, шемер - шамычын всеобщий ненавистьышт да презренийышт логалышт".

Мемнан закон—калыкын интересшым пеҥгыдын аралыше, тӱняште эн справедливый закон,—родинын изменникше-шамычым йӧршеш ок чамане.

Советский калык шкенжын пиалан, эрыкан илышыжым тушман-шамыч дене чот кредалмашеш сеҥен налын. Ленинын—Сталинын большевистский партий вуйлатыме дене Советский калык айдемын историйыштыже уждымо социалистический обществым ыштен.

Мемнан куатан, чапле Пашазе-Кресаньык Йошкар Армий сеҥаш лийдыме.

Военный присяга Йошкар Армийын радамжым эше чот пеҥгыдемда, социалистический отечествым аралышаш верч, пӱтынь тӱняште коммунизмын сеҥымашыже верч ончыкылык тале бойлаште кучедалаш тудын улмыжым ончыктат.

Полковник А. Родимцев,
Советский Союзын Геройжо.

Сай пӧлӧк

Ме, отрядной сборыштына ВКП(б)-ын XVIII-ше с'ездшым чапле пӧлӧк—сай да отлично отметке дене вашлияш решитлышна.

Шыжым отрядыштына 10 пионер-шамычын плохо отметкышт ыле. Ваш-ваш полшымо дене начар отметкым пытарышна. Дисциплина саемын.

Начар тунемше-шамычлан эре полшен шогена. Теве Петрова Надян плохо отметкыже ыле, тудо кӱрылтде полшен шогымо дене начар отметкым пытарен. Кызыт сай да отлично тунемеш.

Пумо мутнам сайын шуктена.

Коротков Вася.
Ронго район,
Руя-Сола НСШ.

Мый Полина Осипенко гай героиня лийнем

Мый 3-шо классыште тунемам. Мыйын отметкем-шамыч начар огытыл: 1-ше ден кокымшо чырыклаште эре отлично да хорошо веле ыльыч. А ынде кумышо чырыкыште чыла предмет денат отлично отметкым налаш тыршем.

Образованийым налмекем мый летчицалан тунемаш каяш шонем, мый Полина Осипенко гай герой-летчица лийнем.

Александрова Марина.
Сотнур район, Отымбал начальный школа.

Спектаклым шындена

Школыштына драматический кружокым Яковлев Г. сайын вуйлата. 33 член-шамычланат кружокын активный членышт улыт.

Йошкар Армийын да Военно-Морской Флотын 21-ше идалыкшылан „18-ше ий" лӱман пьесым модын ончыктена. Спектакль сай лийшашлык—ме тудым шуко жап ямдылен улына.

Дубровин М.
ден Плотников Л.
Цибикнур средний школа,
Йошкар-Ола район.

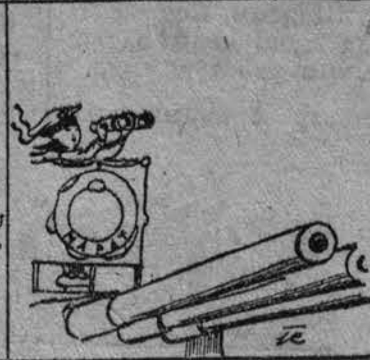
МЕ ЛИЙНЕНА:

Чапаев гай,

герой-летчик,

тале кавалерист,

лӱддымӧ пограничник,

моряк.

17

ЭРЫК ДЕН ПИАЛЫМ АРАЛЫШЕ ЙОШКАР АРМИЙЛАН ПИОНЕРСКИЙ САЛЮТ!

ЙОШКАР АРМИЙ ВИЯН ДА СЕҤАШ ЛИЙДЫМЕ

Пашазе-Кресаньык Йошкар Армий гражданский войнан порох шикшешыже да тулешыже шочын, кунам мемнан шемер калык белогвардеец ден вес элласе империалист-захватчик-шамыч вaштареш кредалыныт. Иошкар Армийым Ленин ден Сталинын вуйлатыме большевистский партий организоватлен да куштен.

Тиде 1918 ийыште лийын. Советский республика лиймылан икмыняр тылзе веле эртен ыле. Советский властьын тушманже-шамыч—русский белогвардейский генерал ден вес эллаcе захватчик-шамыч троцкист, бухаринец да моло предатель-шамычын полшымышт дене самырык советский республикым чыла могырымат шкеныштын вой скашт дене авыреныт. Нуно советский республикым пытараш да властьым капиталист ден помещик-шамычлан уэш пуаш тыршеныт. Белогвардеец ден вес эллаcе захватчик-шамычым сеҥашлан большевик-шамыч партий куатле постоянный Иошкар Армийым организоватлаш решитлен. Революцийын вождьшо Владимир Ильич Ленин 1918 ий 28 январьыште Пашазе-Кресаньык Иошкар Армийым ыштыме нерген декретым подписатлен.

Иошкар Армий радамыш шӱдӧ тӱжем дене пашазе ден кресаньык-шамыч шкеныштын социалистический родиным аралаш шогальныт. Даже школьник-шамычат революцийын тушманже-шамыч вaштареш кредалаш Иошкар Армийыш каеныт. 1918 ий 5 мартыште Петроградысе „Красная газета" тыгай заметкым печатлен:

— Озеркышто чыла 7 класс тӱрыснек Иошкар Армий радамыш шогалын.

— Юный герой-шамычлан чап!

Иошкар Армийын воинже-шамыч гражданский войнан фронтлаштыже лӱдде кредалыныт. Иошкар Армийын лӱддымӧ да талантан полководец ден геройыштым М. В. Фрунзем, К. Е. Ворошиловым, С. М. Буденныйым, Г. И. Котовскийым, В. И. Чапаевым, Н. А. Щорсым, Сергей Лазом да шуко моло йолташ-шамычым уло тӱня пала.

Йошкар Армийын чыла фронтласе боевой операций-шамычым Ленин ден Сталин вуйлатеныт. Партийын Центральный Комитетше да лично Ленин эреак Сталин йолташым эн нелэ, шучко участкылашке да фронтлашке колтеныт. Троцкист-шамычын предательский планыштым да революцийын моло тушманже-шамычын предатель-

Хасан ер районышто кредалмаште участвоватлыше, Советский Союз Герой Д. Т. Левченко йолташ.

ский планыштым Сталин йолташ метко разоблачитлен да Йошкар Армийым сеҥымашыжым организоватлен.

Сталин йолташ Юденичын да Деникинын белогвардейский армийыштым шалатымашым организоватлен. Сталин йолташ Царицын олам тушман-шамыч деч утарен. Тудо ола гыч республикын промышленный олаласе пашазе-шамыч да Иошкар Армийын войскаже-шамыч продовольствий дене снабжатлалтыныт. Сталин йолташын инициативше дене знаменитый Первый Конный Армийым ыштыме. Тудын кредалмыже да сеҥымыже нерген советский калык мурым мура.

Гражданский война пытен. Тушман-шамычым шалатыме, нунын кодшыштым советский мланде гыч поктен колтымо. Ленин—Сталин партийын вуйлатымыже дене мемнан шемер калык социализмым, зажиточный да культурный илышым ыштен.

Но, мемнан социализм элнам враждебный империалистический государство-шамыч авырен шогат. Фашист-шамыч СССР-ым ненавидитлат да мемнан ваштареш войнам ямдылат. Мемнан вийнам лунчырташлан тушман-шамыч СССР-ыш шпион, вредитель да пуштедыше-шамычым колтылыт.

Тушман шамыч мемнам йыр авырен шогат. Мыланна Иошкар Армий ден Военно-Морской Флотым пеҥгыдемдаш кӱлеш, пӱсӧ шинчан да бдительный лияш кӱлеш—тидым мондаш огыл манын, мемнан йӧратыме вождь да учитель Сталин йолташ мемнам эре туныкта.

Коло ий жапыште мемнан Йошкар Армий куатле да сеҥаш лийдыме вийыш савырнен. Гражданский война ийлаште чыла красноармеец-шамычлан винтовка ситен огыл гын, кызыт Йошкар Армий талын коштшо танк, скоростной истребитель-самолет, торашке лӱйшӧ орудий, скорострельный пулемет да моло первоклассный орудий-шамыч дене вооружитлалтын. Мемнан Военно-Морской Флот кушкеш да пеҥгыдемеш.

Йошкар Армийын эн шерге да эн кугу вийже тиде—тудын еҥже-шамыч—красноармеец, командир ден политработник-шамыч улыт. Нине—калыкын честный, лӱддымӧ да виян эргыже-шамыч, большевистский партий ден родиналан пре-

Хасан ер районышто кредалмаште участвоватлыше, орденоносец А. В. Гальянов йолташ.

данный-шамыч, шкеныштын уло вийыштым, уло илышыштым родинам аралыме пашалан пуаш ямде улыт.

1938 ийын, кеҥежым Хасан ер районышто мемнан границыш японский самурай-шамыч керылтыныт. Уло советский калык кугу шыдыже дене шогале. Заозерная высота верч кредалмаште участвоватлыше, Советский Союзын Герой жо, лейтенант Иван Мошляк теве мом каласкала:

Хасан ер районышто кредалмаште участвоватлыше, младший командир Т. Шляхов йолташ.

„Японец-шамычын шупшын налме Заозерная сопка деран икмыняр кече кредалмаш каен. Тушман чакнен огыл. Командований самурай-шамычым высота гыч поктен колташ да тушан Иошкар знамям шогалташ приказым пуэн...

Иктат лӱдын шоген огыл. Ме эре ончык каен улына. Тушман кашак чакнаш тӱҥальыч. Самурай-шамыч сопкын тайылже дене ӱлыкӧ пӧртын воленыт.

—Мыйын кидыштем знамя ыле. Мый тудым сопкын вершинешыже шогалташ манын нумалынам. Теве вершина мемнан. Йошкар знамям мландыш шогалтымек мый кычкыральым:

— Кужу ӱмыран лийже Сталин йолташ!

... Тунам ик жаплан кредалмаш чарныме гай лие.

Секунда гыч японец-шамыч уэш атакыш шогальыныт. Уэш бой тӱҥале. Знамя сопка ӱмбалне кугешнен йолген. Тудым налын кертше вий лийын огыл. Тушман кыралтын да священный советский мланде гыч ӱштын лукталтын. Ме шӱмыштына Сталин лӱм улмо дене сеҥен улына".

* * *

23 февральыште ме Пашазе-Кресаньык Иошкар Армий ден Военно-Морской Флотын 21-ше идалыкшым пайремлена. Тиде кечын СССР Верховный Совет Президиумын Указше почеш Иошкар Армийын, Иошкар Флотын, да НКВД частьласе боецышт, командирышт да политработникышт родиналан ӱшанле лияш военный присягым пуат. Нуно военный пашам чот тунемаш, храбрый, честный, дисциплинированный, бдительный боец лияш, советский родиналан да Пашазе Кресаньык Правительствылан преданный лияш, партий ден правительствын первый сигналышт почеш тушман ваштареш шогалаш да тушманым кушеч толын, тушакак кыраш товатлат.

Нуно шке товатлымашыштым шуктат. Нунын дене пырля тушман ваштареш уло советский калык шогалеш, да кеч могай тушманат Хасан районышто японский самурай-шамычым шалатыме семынак шалаталтеш.

Н. Сергеев.

Ачанан пашаштым шуктена!

Большевик-шамыч партийын да социалистический революцийын гениальный вождьшо-шамычын—Ленин ден Сталинын вуйлатыме Йошкар Армий гражданский сар да иностранный военный интервенций ийлаште шуко герой-шамычым таптен луктын. Йошкар Армий радамыште Чапаев, Лазо, Щорс, Фрунзе, Пархоменко гай герой-самородок-шамыч шукын кучедалыныт, нуно шке илышыштым коммунизм пашалан пуэныт.

Ме тиде номереш „Спутник агитатора" журнал гыч Фрунзен, Щорсын, Пархоменкон, Лазон да Чапаевын икшывыштын статьяштым печетлена. Кунам кӱлеш лиеш, нуно пӱтынь советский калык дене пырля Родинам аралаш шогалыт да тушманым кушеч толын, тушакак кыраш тӱгалыт.

АЧАНА ГАЙ ЛИИЫНА

Мемнан ачана Михаил Васильевич Фрунзен колымыжо годым мый 5 ияш, а Тимур шольым 3 ияш ыле.

Мый ачамын колымо ийыштыже мемнан дек Крымыш толмыжым изиш шарнем. Москваш пӧртылмына годым поездыште ачам колымо нерген ойго увер налмым шарнем.

Мемнан дене ачана кеч кунам пеш ласка да пушкыдо кумылан ыле.

Ачамын лишыл йолташыже Климент Ефремович Ворошилов мыланна Фрунзен большевизм пашалан преданный улмыжо нерген, мужественный, храбрый, пенгыде да чакныдыме волян улмыжо нерген, революцийын тушманже-шамыч дек непримиримый улмыжо нерген шуко ойлен.

Ме ачанан талантливый полководец улмыжо нерген шуко колын улына. Тудо рвезыже годымак военный историйым йӧратен да тудым чаплын тунемын. Ачана деме дек внимательный, но бойшто сме лый да суровый, тушманым чаманыдыме ыле.

Ме коктынат комсомолец улына. Шольым специальный школын 9-ше классыштыже тунемеш, а мый МГУ-н химический факультетыштыже тунемам. Сар тӱгалеш гын, ме коктынат винтовкым налына, Йошкар Армий радамыш шогалына.

Ме ачана дене кугешнена, ачана гай лийына.

Татьяна ФРУНЗЕ

РОДИНА ВЕРЧ, СТАЛИН ВЕРЧ!

1938 ийын 8 ноябрьыште мый столицын Йошкар площадьыште парадыште участвоватлышым. Тиде эрдене мый ачам нерген, гражданский сарын геройжо-шамыч нерген шуко шонышым.

Ст. лейтенант Аркадий ЧАПАЕВ

Кугу лиймекына, ме Александр изам дене революций Музейыште ачана нерген аралалтше чыла документ-шамычым тунемын лекна.

Чапаев нерген шукыж годым—талантливый военный стратег да тактик, манын шуко ойлат. Тиде чын. Но тӱгыштыжӧ, мый шонымаште, теве мо: тудо калык дене пеш чот кылдалтын улмаш, тудо енг-шамычым уло кумыл дене чумырен, сеҥымашыш конден моштен.

Тушман-шамыч Чапаев деч моткоч чот лӱдыныт. Чапаев алагушто лишнак манмым колын, тушман шамыч нигуш пурен кояш ӧрыныт. Чапаевын ударже эре вучыдымын, волгынчо семын да шолатыше лийын.

Ме, Чапаевын эргыже-шамыч, социализм элын миллион дене патриотшо-шамыч семынак родина верч, партий верч, Сталин верч, коммунизм верч шкенан вӱрнам пытартыш чӱчалтыш марте пуаш ямде улына.

Ачанан шонымыжо шуктaлтын

Луганский пашазе-слесарь, мемнан ачана Александр Яковлевич Пархоменко чыла шке илышыжым революцийлан, калыклан пуэн. Ворошилов йолташ ден пырля, тудын вуйлатымыже дене ачана подпольный революционный пашам ыштен. Кугыжан полиций тудым председоватлен, тюрьмалашке шындылын.

Майор Иван ПАРХОМЕНКО *Ст. лейтенант Е. ПАРХОМЕНКО*

1917 ий шуын. Ачана винтовкым да шашкым кидышкыже нале. Луганскыште тудо Йошкар Гвардийым организоватла да вуйлата. Тудо бронепоезд дене командоватлен да Ворошиловлан германский интервент-шамычым шалаташ полшен. Тудо Дон гоч кайше легендарный „Ворошиловская колонна" походыштo да Царицынын героически аралымаште участвоватлен. Первый Конный Армий радамыште ачана Донбассым да пӱтынь Украиным эртен. 1920 ийын кенгежым Пархоменкон дивизийже польский фронтым кӱрлын, а октябрьыште тудо Врангель шалатымаште да Крымым освободитлымаште участвоватлен.

Мемнан ачана лӱддымӧ командир ыле. Тудо гражданский войнан пытымыже лишан, 1921 ийын 3 январьыште колен. Тудым махновец-шамыч банда неравный боеш руэн пуштыныт.

Ме ача деч посна кодынна, но тулык лийын огына ул. Ме пӱтынь эл ден пырля кушкынна, мемнам Ленинско—Сталинский комсомол воспитатлен, мемнам большевистский партий куштен.

Ачана мемнам туныкташ шонен. Ачанан шонымыжо шуктaлтын. Ме тунемынна, в калыкна военный летчикын почетный специальностьшым налынна.

ЛӰДДЫМӦ КОМАНДИР

Мый ачамым пуштмо деч икмыняр тылзе вара шочынам. Мланем тудын нерген авам Ф. Ростова-Щорс—Щорсын ватыже да боевой йолташыже шуко ойлен.

Ачам енг-шамычым пеш йӧратен. Утларакшым тудо йоча-шамычым йӧратен. Изиш гына яра жапше улмо годымат тудо йоча-шамыч дене пырля шинчылтын, нуным сийлен, пырля модын.

Щорс енг-шамычым пален моштымо дене ойыртемалт шоген. Тудо тушманым пашажым вашке пален кертын.

Валентина ЩОРС

Предатель Троцкийын действийыштыже подозрительность улмо нерген тудо шижын налын. Троцкий да тудын ставленникше-шамыч западный фронтым почашлан Щорсын дивизийжым вес верыш колташ шоненыт. Троцкий Ленинын директивше ваштареш каен, Украина гыч войскам восточный фронтыш кусараш тыршен. Украиныш Сталин йолташ толын да Троцкийын предательский планжым разоблачитлен.

Щорс шкенжын вийжым, илышыжым чаманыде, родина верч, большевистский паша верч талын кредалын. Тудо мужественный, пенгыдо волян, волгыдо ушан айдеме ыле.

Мый ачам дене кугешнем да Ленин—Сталин пашалан, коммунизм пашалан ачам гае преданный лиям.

ӰДЫРЖӦ АЧАЖЕ ОЛМЕШ ШОГАЛЕШ

Мыйын ачам—Сергей Лазо калыкым шокшын йӧратыше, царизмым, капитализмын шакше эксплуататорский стройжым моткоч чот ненавизитлыше айдеме улмаш.

Февральский революцийын первой кечылаже гычак Лазо пашазе да салтак депутат-шамычын Красноярский советыште полковой комитет членлан пашам ыштa. Тиде жап гыч Лазо колымешкыже пашазе классын пашаже верч нойыде кучедалеш. Тудо Иркутскышто восстатлыше юнкер-шамыч ваштареш, Забайкальыште Семеновын бандыже ваштареш, вара контрреволюцион ный восстанийым ыштыше чех-шамыч ваштареш, Колчак да японский интервент-шамыч ваштареш кучедалеш.

1920 ийын 5 апрельыште йӱдым япон ец-шамыч Лазом паровозный топкеш йӱлатеныт.

Ада ЛАЗО

Лазо пытен. Но революцийын сенгымыжлан тудо пенгыдын ӱшанен. Тудын ӱшанже оправдатлалтын.

Мый кызыт комсомолка улам. Историко-Философско-Литературный институтышто тунемам. Институт пытарымек Дальний Востокыш каяш да ачамын кредалме верыштыже пашам ышташ шонем.

Яншитовлан кӧ тыгай правам пуэн?

Кугу-Чарнур тӱҥалтыш школышто 4-ше класс марте Смирнова Катя эре отлично да хорошо дене гына тунеме. Нылымыше классыште тунемаш тӱҥалмекше пионер радамыш пурыш. Школышто тудо эн сай тунемше ыле.

Тений Смирнова Катян аваже вес марилан—Яншитов Федорлан марлан каЙыш. Катят у ачаж дене илаш тӱҥале.

Тидын деч вара Катя ала молан школыш кечым коден кошташ тӱҥале. Садлан успеваемостьшат волыш, кокымшо чырыкыште ударница радамыш пурен ыш керт.

Молан вара тыге лийын? Яншитов Федор пионерка отличница Смирновам оби жаяш тӱҥалын. Аважат тудын дене келшен.

Теве январь тылзыште ик эрдене уроклан ямды лалтмекше Катя кочкаш йодо. Яншитов тудлан сырышат, Катям кырен, ӱпшӧ гыч сакен йӱштӧ пӧрт тончык луктын кудалтыш. Катя шагат наре кынел кертде шортын киЙыш. Тиде кече школышкат ыш тол. Эрлашыжым шӱйжӧ пуалын, вуйжо корштен—адакат школыш толын кертын огыл.

Тидат огеш сите, Качырим пеш чот лӱдыктылыт. Тудо ен-шамыч дене гына мален коштеш. Кызыт тазалыкшат начарештын.

Смирнов Л.

„Волгыдо" колхоз,
Куженер район.

Редакций деч: Деткор Смирновын статьяже мемнан элын честный пионеркажым Смирнова Катям Яншитовын йӧрдымын воспитатлымыжым ончыкта. Куженер прокуратура дечын тиде пашам терген налын, титаканым мут кучаш шогалташ йодына.

274 кече ий ӱмбалне

Полярный бассейнын эн покшелныже арктический кайыкшамычым—ош чайкым, пуночкам, чистикым ужмек, мемнан лагерьыште могай кугу куаныме ыле! Мемнан гидробиолог Петр Петрович Ширшов Северный Ледовитый океанын

1938 ий 19 февральыште „Таймыр" ден „Мурман" ледокол-шамыч „Северный полюс" полярный станцийын ныл зимовщикшым ийын коштшо ий ӱмбачын налыныт.

Тиде волнующий жап нигунамат огеш мондалт! Кок советский ледокол-шамычын кандашлу морякыштлойгалтше флаг дене лагерь дек лишемыныт. Нуно кугу шторм да кӱжгӧ ий гоч мемнан дек толыныт. Лагерьыште мемнан родинан йошкар знамяже йолген. Шерге ушна-шамычым йӧратыме Сталинын портретше дене ме вашлийын улына.

Моряк-шамыч мемнан лум пӧртна дек толыч. „Смирно!" команда шергылте. Экспедицийым вуйлатыше рапортым пуыш, изиш митинг лиймек, ме каяш тарванышна.

Пытартыш гана ий ӱмбач радиограммым колтенам. Дрейфоватлыше лагерьын зимовщикше-шамыч „Северный полюс" полярный станцийын пашажым ыштен пытарыме нерген Сталин йолташлан, партий ден правительствын руководительыштлан рапортоватлышт.

Ий ӱмбалне илыме жапыште ме шуко научный пашам ыштен улына. Ийын пеш мӱндыркӧ—Северный полюс гыч Гренландия остров дек шумеш каймыжым ме тунемын улына.

Москва деч, родина деч ме пеш тораште лийын улына.

Но советский калык дене кыл кучымаш эреак лийын. Ийын коштшо мемнан изи островым материк дене радио ушен шоген.

Мемнан станцийын чыла пашажым Северный полюсын „озаже", советский йоча-шамычын сай тангже Иван Дмитриевич Папанин вуйлатен. Бодрый, илышлан куаныше тиде ен мемнам эре куандарен. Тудо северын суровый, кугу природыжым шукертсек йӧрата да шкенжын илышыжым тудын тайна-шамычыштым пален шукташлан посвятитлен.

Визымыше „зимовщик" Веселый пият мыланна шуко полшен. Тудо ош маска-шамычын толмышт годым мыланна шижтарен.

Полюсым родиналан, наукылан, чыла человечествылан служитлышым ыштыл мемнан мемнан ме полюсым большевистски овладеватлен улына.

йӱштӧ течениеже йымалне Атлантический океанысе шокшо течениеым муынат, кузе чот тунам кугешнышна. Тыгеже полюсышто илыш уло! Тиде пеш кӱлешан кугу открытий, вет мемнан деч ончыч кугу ученый-шамыч полюс районышто илыш уке манын ойленыт.

Полярный обсерваторийын начальникше Евгений Константинович Федоров пеш йӱштӧ, шӱшкышӧ поран кечылаште пашам ыштен. Кидше кылмен гынат, вашке пудыргышо прибор-шамычым пеш шекланен кучылтын. Тудын дене Федоров кечын, тылзын, шӱдыр-шамычын мыняр кӱкшытыштӧ ул мыштым, нунын коклаштышт угол-шамычым да мемнан ийын кушто улмыштым, тудын координатшамычым точно пален „Советский власть мыйым шӱдыр-шамыч ӱмбаке шогалтен"—тыге Федоров шутитлен ойлен.

Мемнан ийна Северный полюс гыч югышкыла 2500 километрмат утла каен. Тыге ме шуко исследователь шамычын йонгылыш шонымыштым—Центральный Полярный бассейныште улшо ия-шамыч полюс йыр пӧртыт манын ойлымыштым корангденна.

Эн кугу куанымашым, эн кугу пиалым мыланна кеч кунамат родной Москван йӱкшӧ, Коминтерн лӱмеш радиостанцийын дикторжын йӱкшӧ конден. Мӱндыр Москва ий деч 4000 километр тораште огыл, а тыштак, мемнан воктенак улмыла тунам чучын.

Шуко жап тушто илымек, ме Кугу Мландыш толнат, тӱжем дене ен-шамыч мемнам пеш шокшын, изак-шоляк семын вашлийыч. Мемнан скромный пашанам Правительство кӱкшын аклыш да, тиде награда адакат мыланна шуко у вийым ешарыш. Шкенан родина лӱмеш, Великий Сталин лӱмеш, советский калык лӱмеш кеч могай заданийымат шукташ ме ямде улына.

Шергакан йоча-шамыч! Шуко, пенгыдын да сайын тунемза. Шкендам настоящий сталинецым воспитатлыза. Тунам те кеч могай нелылыкымат сенгеда.

Советский Союзын Геройжо

ЭРНСТ КРЕНКЕЛЬ.

Граница вес велне

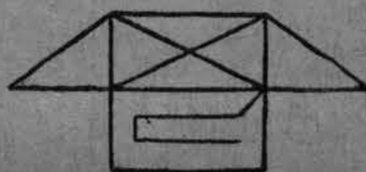
Центральный зонысо испанский республиканский армий тушманым чактараш ямде

Испанский центральный армийын генеральный комиссарже Хесус Эрнандес тыге ойлен: Центральный ден южный зоналасе мемнан армий шкенжын жизнеспособностьшым тичмашын арален да захватчикшамыч войскалан вооруженный отпорым пушаш планым чытыде вуча. Испанский республиканский армийже—калыкын ужашыже да тудын кӱртньӧ мушкындыжо. Командир ден комиссар гыч тӱҥалын пытартыш боец марте мемнан пӱтынь армий шке отечествыжын интересше верч кучедалмыжым пеш чаплын шынча.

Республиканский испанский правительствын политикыже мучаш марте тушман ваштареш кредалме политика улеш манын, Хесус Эрнандес пытартышлан палемдыш.

УРОК ДЕЧ ВАРА

Головоломка

Тыгай фигурым тыге ыштыза: кагаз деч карандашдам ида нӧлтал, ик линий гыч кок гана ида удырал, линий - шамычда икте весыштым пӱчкын ынышт кай.

ТОКМУРЗИН ВОЛОДЯ.
Тат. АССР, Буймо
средний школа.

Анаграмма

Тамле емыж мый улам,
Но вашталтен ик буквам,
Шынде вес буквам—
Кол кучымо ӱзгар лиям.

КОЛЯ ГЛУШКОВ.
Шернур район,
„Б-Лужала" колхоз,
Мустай ял совет.

Шарада

Шарадем Азийысе эл.
Первой слогым каласа
Тусо энер.
Кокымшо слог—
Кылмыше вӱд.

НИКОЛАЕВ ФИЛИМОН.
Морко КШ.

Ответ-шамыч

(1 январьысе „Ямде лий"-ым ончо).

Географический йодыш-шамыч. 1. Таймыр. 2. Кильский—Кольский.

Ответым чын колтен—Семенов Николай (Шернур средний школа).

(10 январьысе „Ямде лий"-ым ончо).

Шарада-шамыч. 1. Волга. 2. Юпитер.

Географический йодыш. Лена. Калык тушто-шамыч. 1. Шудо. 2. Кече.

Логогриф. Ангара—Анкара. Ответым чын колтеныт: Николаев Ипат ден Панов Викентий (Морко район, Шеншедӱр начальный школа).

КУЗЕ МЕ ЯПОНСКИЙ САМУРАЙ-ШАМЫЧЫМ ШАЛАТЕН УЛЫНА

(Хасан ер районышто лийше кредалмаште участвоватлыше И. С. Волков йолташын ойлымашыже гыч)

Хасан ер районышто лийше событийым чыланат палат. Тудо 1938 ий 29 июльышто тӱҥалын. Японец-шамыч тиде кечын, кечывалым кенета Безымянныйым атаковатленыт. Тиде жапыште Безымянныйыште мемнан 11 ен—пограничный отряд гына лийын. Пограничник-шамыч мужественно, лӱдде кредалыныт. Но японец-шамычын вийышт кугу лийын. Садлан Безымянная высотам мемнан пограничник-шамычлан кодаш логалын. Но пограничный отрядын резервше выступитлен да японец-шамычым поктен колтен.

31 июльышто да 1 августышто Хасан ер районышто чарныде кредалмаш каен. Мемнан пограничник - шамыч тушман ваштареш мужественно кредалыныт. Японец-шамыч шуко енгым йомдареныт. Но нунын вийышт шукырак улмылан, мемнан пограничник-шамычлан ик жаплан чакнашышт логалын.

2-шо августышто мемнан боец-шамычна тушман - шамычым Хасан ерын вес могырышкыжо поктен колтеныт да Заозерная ден Безымянная сопка-шамыч дек лишемныт. Боец-шамычлан нелэ условийыште кредалаш логалын. 6 августышто мемнан

Хасан ер районысо кредалмаште участвоватлыше Волков йолташ Йошкар-Ола 6 № школышто тунемше пионер-шамыч дене беседоватла. Кызыт Волков йолташ Марийский Коммунистический ял озалык школышто тунемеш.

Фото М. Чуршуковын.

чапле боец-шамыч Заозерная сопкам шке кидышкышт налыныч Тушто йошкар флаг шогалтальте. Варажым Безымянная высота верч кредалмаш кайыш. Японец-шамычлан шалатыше ударым пумо.

Мемнан боец-шамыч тале, лӱддымӧ улмыштым пеш чаплын ончыктышт. Артиллерий моткоч чаплын пашам ыштен.

Икана японский эскадрилья граница гоч чонгештен эртынеже ыле да бомбитлаш шонен, но мемнан истребительный отряд тудым граница лишкат конден огыл, чакнаш заставитлен.

Связист - шамычын куд еган команда японский ротым строй гыч луктын.

9 японский самолет мемнан передовой позицийым бомбитлаш шонен лектын, нунын ваштареш мемнан ик истребитель лекте. Мемнан истребитель ик японский самолетым шалатыш, весым чот гына перыш, а молышт мӧнгеш савырнышт.

Мый младший командир ылым. Варажым средний командирын пашажым доверитлыт. Пашам сайын ыштымемлан „За отвагу" медаль дене наградитлалтынам.

Отв. редактор—
И. М. МУЗУРОВ.

Упол. Марлита № А—157. Йошкар-Ола, Маргосиздатын 1-ше типографийже.